

จิตเป็นกุศล

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๑๒๘๔. เรื่อง “จิตประมาทพระรัตนตรัยซึ่งที่ไม่ต้องการ จะแก้ไขอย่างไรครับ”

นมัสการพระอาจารย์ที่เคารพ กระผมมีคำถามพึ่ๆ (เข่าว่านะ) กระผมมีคำถามพึ่ๆ แต่สร้าง ความทุกข์ใจให้กระผมมาก กระผมชอบฟังธรรมะ ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับพระกรรมฐาน กระผมเคยสงสัยว่าสมาธิที่พระท่านสอนมันมีจริงๆ หรือไม่? มีวันหนึ่งกระผมฟังเทศน์ทางวิทยุ มีการสวดมนต์เย็น แล้วต่อด้วยนั่งสมาธิ ลมหายใจมันสั้นลงจนหยุดตัวหายไป เป็นปรากฏการณ์ที่ประหลาดที่ไม่เคยพบมาก่อน เล่าให้ใครฟังก็เล่าไม่ถูกว่าอาการตัวหายมันเป็นอย่างไร อาการแบบนี้เกิดขึ้นครั้งเดียวในชีวิตผม แล้วไม่เคยเกิดขึ้นอีก แต่นั่นทำให้กระผมเชื่อว่าพระสอนเรื่องสมาธิขั้นต่างๆ นั้นเป็นสิ่งที่จริง

กระผมชอบพาแม่ไปทำบุญตามที่ต่างๆ โดยเฉพาะที่มีพระกรรมฐานมาเยอะๆ รู้สึกว่าแม่จะชื่นอกชื่นใจดีมาก แต่ปัญหา กลับเกิดที่ตัวกระผม คือในบางครั้งจิตมันจะปรุงแว็บขึ้นมา ประมาทพระสงฆ์องค์เจ้า ทั้งๆ ที่ไม่ต้องการคิดแบบนั้นเลย เช่นเวลาไหวพระมันก็ปรุงแว็บขึ้นมาเป็นคำคำ คำแข่ง บางทีก็ปรุงเป็นภาพลบลเหตุ ทั้งที่ใจกระผมไม่ต้องการคิดแบบนั้นเลย ต้องการไปทำบุญ ฟังธรรม สร้างกุศล แต่ทำไมใจมันปรุงแบบนั้นขึ้นมา

อาการจิตคิดแบบนี้จะปรุงแทรกขึ้นมา ๑ วินาทีบ้าง ๒ วินาทีบ้าง ๓ วินาทีบ้าง แต่หลังจากนั้นใจกระผมจะร้อนลนกระวนกระวายว่าทำกรรมหนักแล้ว มันคิดวนไปวนมาอยู่ตลอด ใบน้าก็ร้อนซๆ ไม่มีเรี่ยวแรงจะทำอะไร กระผมแก้ปัญหาด้วยการกล่าวขอขมาพระรัตนตรัย หรือบางทีจิตมันปรุงคำไม่ดีขึ้นมา กระผมก็จะคิดคำคิดใหม่ๆ ที่ดีๆ ตอบกลับไป แต่อาการแบบนี้มันไม่ยอมหาย หลังๆ กระผมใช้ชีวิตไม่เข้าใกล้พระ หรือเข้า

ใกล้เท่าที่จำเป็น ไม่มองพระ หรือมองเท่าที่จำเป็น ลองค้นหาข้อมูลเรื่องอาการแบบนี้ใน อินเทอร์เน็ตพบว่ามีคนเป็นแบบนี้จำนวนมาก มีแนวทางแก้ไขต่างๆ นานา ขอถามพระ อาจารย์ดังนี้

๑. ในขณะที่จิตมันปรุงอกุศลแบบนี้ขึ้นมาเราควรทำอย่างไรครับ คุณันเฉยๆ หรือ เถียงมัน หรือทำอย่างไรครับ

๒. ทำอย่างไรไม่ให้จิตชนิดนี้มันเกิดขึ้นอีก

๓. การขอขมาพระรัตนตรัยต่อหน้าพระพุทธรูปที่บ้านใช้ได้ไหมครับ

๔. กระผมถือโอกาสขอขมาพระรัตนตรัยต่อหน้าอาจารย์ด้วย (เขาเขียนมานะ)

ตอบ : ฉะนั้น สิ่งี่เวลาคำถาม นี้เราจะตอบคำถาม ที่นี้เริ่มต้นจากการที่ว่าเขา อารัมภบทมาไง สิ่งที่เขาอารัมภบทมา เห็นใหม่ นี้กระผมมีคำถามพึ้นๆ ของพึ้นๆ นะ ของพึ้นๆ แต่ทำไมมันทุกข์ใจล่ะ? เราก็บอก คุณติเวลาการศึกษาทุกคนอยากจบคือกเตอร์ ทุกคนอยากมีวิชาการทั้งนั้นแหละ แต่สิ่งนี้มันเกิดมาจากไหนล่ะ? สิ่งนี้มันเกิดจากพึ้นๆ ถ้าเราไม่เรียนอนุบาลมาก่อน เราอ่านออก เขียนไม่ได้ เราจะไปเรียนอะไร ไม่ได้หรอก สิ่งที่เราจะไปเรียนทางวิชาการได้คือเราอ่านออกเขียนได้เราถึงจะไปวิชาการได้ เราจะทำสิ่ง ต่างๆ ได้

นี่ก็เหมือนกัน ว่าของพึ้นๆ ใจพึ้นๆ ของพึ้นๆ ทั้งนั้นแหละ คุณติเวลานั่งภาวนา บอกกำหนดพุทโธ พุทโธ ว่าพุทโธเป็นสมณะไม่มีประโยชน์หรอก ใช้ปัญญาไปเลย ใช้ ปัญญาไปเลย มันจะกระโดดข้ามไปไหนล่ะ? ของพึ้นๆ ของพึ้นๆ มันทุกข์ใจอยู่ที่นี่ ของ พึ้นๆ นี้ว่าพื้นฐาน พื้นฐานมันดี พื้นฐานคุณติพระปาเรานี้สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการ งาน ถ้ารักษาฐานที่ตั้งที่ดี เรามาคุณติเราเห็นเด็กๆ มาจากครอบครัวที่อบอุ่น ครอบครัวที่ดี เด็กมันได้รับการอบรมที่ดี เด็กมันก็มันคง

แต่เด็กมันก็อยู่ที่เด็กนะ บางทีบางครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว บางครอบครัวเอาไปฝากปู่ ฝากย่า แล้วมันเป็นเด็กกตัญญู มันต้องวิ่งกลับมาเช็ดจี๋ เช็ดเยี่ยวปู่ ย่า ตา ยายของมันนะ เด็กบางคนทำขนาดนั้นนะ ถ้าเด็กที่ดี แล้วเด็กที่ดี คุณติเราเลี้ยงชะดีเลย บางคนทำไมเด็ก มันมีปัญญาของมันล่ะ? นี้คำว่าพึ้นๆ ของพึ้นๆ พื้นฐานมันต้องมีของมันขึ้นมา ที่นี้ของ

พื่นๆ เป็นปัญหาพื่นๆ แต่ทุกข์ใจระหมมาก นี้เป็นคนทีชอบฟังธรรมะ ชอบคั่นคว่ำ แล้วทีว่าสิ่งทีมีจริงหรือไม่มีจริง

คูสมัยพุทธกาลนะ เวลาพุทธกาล พวกลัทธิต่างๆ มหาศาลเลย แล้วเวลาองค์สมเด็จพะสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนบิณฑบาต นี้จะไปสนทนาธรรมกับเขา สนทนาความเชื่อ ความเห็นของเขาใจ ถ้าความเชื่อความเห็นของเขาไม่ถูกต้อง องค์สมเด็จพะสัมมาสัมพุทธเจ้าจะได้แย้งสนทนาธรรม เขาได้ประโยชน์ไม่ได้ประโยชน์ สิ่งนั้นมียากมายมหาศาล เราจะบอกว่าการเวียนตายเวียนเกิดมา เราคูติชาวพุทธในโลกลนี้มิชชาวพุทธทีเปอร์เซ็นต์ มีลัทธิศาสนาอื่นทีเปอร์เซ็นต์ นี้ทำไมเขามากกว่าเราเยอะะยะมหาศาลอย่างนั้นละ? มากกว่าเราเยอะะยะมหาศาลเพราะเขาได้ขนาดนั้น

แต่ถ้าความเห็นของเรานะ คูติสมัยพุทธกาลนะเวลาองค์สมเด็จพะสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมขึ้นมา เวลาเทศน์เทศน์ปัญหาวัคคีย์ได้ก่อน เทศน์ยะสะได้อีก ๕๔ เวลาท่านจะเผยแผ่ธรรมนะ นี้บอกพระอรหันต์ ๖๑ องค์ รวมทั้งองค์สมเด็จพะสัมมาสัมพุทธเจ้า นี้พ้นจากบ่วงทีเป็นทิพย์และบ่วงทีเป็นโลก บ่วงทีเป็นทิพย์คือความสงสัยจากในหัวใจ นี้บ่วงทีเป็นทิพย์ บ่วงทีเป็นโลกคือโลก คือโลกามิส สิ่งทีเป็นลาภสักการะ เรื่องโลกามิสมันจะเข้ามาถึงใจของผูทีพ้นจากสิ่งทีเป็นโลก เห็นไหม บ่วงทีเป็นทิพย์และบ่วงทีเป็นโลก เธอจงไปอย่าซ้อนทางกัน โลกนี้เราร้อนนัก

คำว่ำโลกนี้เราร้อนนัก เวลาผูทีสอนเขาสอนด้วยข้อเท็จจริงในใจทีมันมีข้อเท็จจริง ทีนี้ข้อเท็จจริง สอนไปต่างๆ มันก็ถูกต้องดิงามใช่ไหม แต่ในปัจจุบันนี้เวลาสงฆ์บวชเข้ามามหาศาลเลย เวลาบวชมามหาศาล เวลาเผยแผ่ไป ศาสนามาทงบก มาทงเรือ นี้เป็นเถรวาท เป็นมหายาน มันลัทธิศาสนามันแตกต่างกันไปมหาศาล พอมหาศาลการกระทำมันก็แตกต่างกันไป ถ้าแตกต่างกันไป ถ้ามันถูกต้องดิงามขึ้นมามันก็จะเข้าไปสู่สัจจะความจริง ถ้าสัจจะความจริง นี้พูดถึงการสอนจากข้างนอกนะ แล้วเราไปศึกษา คำว่ำพื่นๆ เราไปศึกษา เราไปฟังขึ้นมาแล้วมันโต้แย้งอย่างไร? มันคิดอย่างไร?

อย่างเช่น

ถาม : กระหมเคยสงสัยว่ำสมาธิทีพระท่านสอนมีจริงๆ หรือไม่?

ตอบ : ถ้ามีจริงๆ สมาธิอุภยชิไพรเขาทำสมาธิของเขาแล้ว ถ้าอุภยชิไพรเขาทำสมาธิของเขาแล้ว เห็นไหม เข้าสมาบัติด้วย เวลาเจ้าชายสิทธัตถะไปเรียนกับอุทกดาบส อาฬารดาบส สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ นี่เรารู้เหมือนเรา เธอสอนเราได้ เจ้าชายสิทธัตถะมีความเห็นว่าสมาธิมันก็แค่หินทับหญ้า ถ้าหินทับหญ้าแล้วกิเลสมันก็ยังไม่ได้แก้ไข สิ่งใดเลย แล้วคนที่ส่งสอนให้ชำระล้างกิเลสมันหาที่ไหนล่ะ? หาไม่ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงกลับมาทำอานาปานสติ

จากสมาบัติกลับมาทำสมาธิ กลับมาทำอานาปานสติ เวลานั้นหรือคั่นเข้าไป เห็นไหม มันหรือคั่นเข้าไป บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุติปาตญาณ อาสวักขญาณ นี่อาสวักขญาณ สิ่งที่เป็นญาณหยั่งรู้ที่เข้าไปชำระล้าง เข้าไปชำระล้างกิเลสอันนั้น พอชำระล้างกิเลสอันนั้น นี่สิ่งนี้ที่มันชำระล้างแล้ว เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการได้ ๖๑ องค์

“เธอจงไปอย่าซ่อนหากัน โลกนี้เราร้อนนัก โลกนี้เราร้อนนัก”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสอน เห็นไหม สอนกรรมฐาน ๔๐ ห้อง ก็สอนทำความเข้าใจ สมาธิที่พระท่านสอนมีจริงหรือเปล่า นี่ถ้ากรรมฐาน ๔๐ ห้อง เขาบอกว่าทำสมาธิสมาบัติ ทำอภิญญาต่างๆ อันนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง อีกเรื่องหนึ่งหมายความว่าถ้าคนสร้างจิตนิสัยมาแบบนั้น พวกอุภยชิไพรถ้าเขาเคยทำสมาธิอย่างนี้มา ถ้าเขาทำสมาธิสิ่งต่างๆ มา เรื่องอภิญญา ๖ อะไรต่างๆ เขาทำอย่างนั้นประสบความสำเร็จ แต่ถ้าคนที่ไม่มีพื้นฐานมา คนที่ศึกษาพุทธศาสนา มา คนที่ต่างๆ มา นี่มันจะเข้ามาสู่อริยสัจ เข้ามาสู่สัจจะความจริง นี่เข้ามาปัญญาวิมุตติ เจโตวิมุตติ พิจารณาเข้าไป ถ้าเข้าไปมันมีช่องทางมาไง

ฉะนั้น ถ้ามว่า

ถาม : สมาธิที่พระท่านสอนมีจริงหรือไม่?

ตอบ : คำว่าสมาธิที่พระท่านสอนมีจริงหรือไม่ พระสอนแค่สมาธิหรือ? สมาธิที่พระท่านสอนต้องการให้คนที่ไปฟังธรรม ไปศึกษาให้จิตใจร่มเย็นเป็นสุขก่อน ในพระไตรปิฎกมีนะ มีว่าเวลาโยมจะไปศึกษาธรรมะพระพุทธรเจ้า พระพุทธรเจ้าบอกว่าให้หยุดก่อน หาอาหารให้กินก่อน ให้อิ่มหน้าสำราญก่อนค่อยเทศนาว่าการ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตใจคนเราร้อน คนเราร้อนต้องทำสมาธิก่อน ให้จิตใจเขาพัก่อนก่อน ให้จิตใจเขามีความร่มเย็นก่อน ถ้าจิตใจเรามีแต่ความเราร้อน คุณิเราทำสิ่งใดเราก็อยากได้มรรค ได้ผล พอเรามาปฏิบัติกันเราบอกว่าใช้ปัญญาไปเลย นี่ปัญญาส่วนตัวพร้อม ปัญหานี้เป็นปัญญาชำระล้างกิเลส มันไม่ใช่เลย มันเป็นโลกีย์ปัญญา มันเป็นโลกามิส เป็นเรื่องโลกๆ โลกามิสที่ทำให้จิตใจมันเป็นผู้วิเศษ มันมีความรู้ต่างๆ

ฉะนั้น เวลาให้ทำสมาธิก่อน ทำสมาธิก่อน นี่พระเจ้าสอนสมาธิมีจริงหรือเปล่า? พอทำสมาธิเสร็จแล้ว ทำสมาธิแล้วจิตใจร่มเย็นแล้ว ถ้ามีครูบาอาจารย์ท่านจะพยายามชักนำออกมา ชักนำออกมาให้ใช้ปัญญา ถ้าใช้ปัญญา ปัญญาในอะไรล่ะ? ปัญญาหรือคั่นในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม นั้นจะเป็นวิปัสสนา นี่ของท่านสอนนะว่าสมาธิมีจริงหรือเปล่า ทีนี้พอสมาธิมีจริงหรือเปล่า เวลาเรานั่งสมาธิไปแล้วเราสวดมนต์เย็นแล้วนั่งสมาธิไปด้วย ลมหายใจมันสั้นลง จนมันหยุดนะ จนตัวมันหายไป เป็นปรากฏการณ์ที่ประหลาดมาก

เราจะบอกว่าเวลาธรรมะกับโลก โลกามิสเป็นเรื่องโลกๆ ถ้าธรรม สิ่งที่เป็นธรรม มันเป็นเรื่องที่ประหลาด เล่าให้ใครฟังก็ไม่ถูก เล่าให้ใครฟังก็เล่าไม่ถูก อาการที่ตัวหายไปเป็นอย่างไร เล่าอย่างไรก็ไม่ถูกหรือ เราจะเอาสิ่งที่เป็นธรรมโดยความเป็นจริงมาพูดเป็นเรื่องโลกๆ พูดไม่ถูก ทางวิทยาศาสตร์ก็อธิบายไม่ได้หรือ แต่ถ้าคนที่จริง เวลาครูบาอาจารย์ท่านแสดงธรรมเขาเรียกว่าบุคลาธิษฐาน ธรรมาธิษฐาน

บุคลาธิษฐานคือยกตัวอย่างเป็นเหตุเป็นผล ธรรมาธิษฐานคือธรรมในใจของท่าน มันมีจริง ถ้าธรรมในใจ คนที่มีธรรมในใจจริงมันจะมีจุดยืน มันจะอธิบายนะ อธิบายธรรมะสักจะที่ว่ามันอธิบายไม่ได้ มันเป็นเรื่องที่ประหลาด เรื่องที่มหัศจรรย์ แต่คนที่มีความจริงเขามีอยู่ในใจเขาใช่ไหม? เขาก็เอามาอธิบาย เอามายกเป็นธรรมาธิษฐาน ยกเป็นตัวอย่าง ไอ้คนที่ไปฟังธรรมนะมันก็คิดว่าไอ้ตัวอย่างนั้นเป็นความจริงใจ ไอ้สมมุตินี้เป็นจริง มันจะตะครุบเอาตรงนั้นแหละ มันไม่เข้าสู่ความเป็นจริง ไม่เข้าสู่ใจตัวเองหรือ

เวลาเราเรียนพระไตรปิฎก พระไตรปิฎกวิธีการเข้าไปสู่จิต ในพระไตรปิฎกวิธีการทั้งนั้นแหละ วิธีการสอนเข้ามาให้เราค้นคว้าหาตัวเราเอง เราก็ไปเรียนวิธีการกันแล้วก็ไปวิเคราะห์ วิจัยวิธีการนะมันต้องเป็นอย่างนั้น มันต้องเป็นอย่างนั้น นี่มันก็เลยไม่เข้าสู่ความจริง เราจะบอกว่า เพราะเขาบอกว่าของท่านสอนสมาธิมันจะมีจริงหรือเปล่า?

นี่ชั้นของสมาธินะ แล้วเวลาเราเป็นขึ้นมามันเป็นความประหลาด เป็นความมหัศจรรย์ นี่มันถึงเป็นความเชื่อว่ามรรค ผลมันมี นี่เขาเรียกว่าจิตนี้เป็นกุศล เพราะจิตนี้มันเป็นกุศล พอจิตเป็นกุศลมันถึงรู้ถูก รู้ผิด ถ้าจิตไม่เป็นกุศลนะ จิตมันเข้าข้างตัวมันเอง เวลาจิตเราไม่เป็นกุศลมันก็คิดเป็นอกุศล พออกุศลมันก็เป็นตามที่มันต้องการไง มันต้องการ มันคิดของมันไป

ฉะนั้น เวลาถ้ามันเกิดอาการที่เราเป็น นี่ว่าเวลาสิ่งที่เคยพาแม่ไปทำบุญ แล้วแม่ขึ้นอกขึ้นใจ แต่มันเกิดสิ่งกระทบกับตัวเราเอง เพราะเราเข้าไปใกล้ นี่เพราะจิตมันมีกุศล มันจะเห็น คำดำ คำแข็ง คำต่างๆ ที่เกิดขึ้นมา สิ่งนี้มันเกิดขึ้นมาแบบว่ามันเป็นจิตได้สำนึก จิตได้สำนึกที่ควบคุมไม่ได้ คนเราเวลามีสติปัญญา เวลาปกติเราจะควบคุมตัวเราได้ เวลาคนนอนหลับควบคุมตัวเองไม่ได้นะ เพราะมันนอนหลับ คนนอนหลับควบคุมตัวเองไม่ได้ จิตถ้ามีสติปัญญา โดยสามัญสำนึกเราควบคุมได้ จิตได้สำนึกเราควบคุมไม่ได้ ถ้าจิตได้สำนึกควบคุมไม่ได้มันถึงเป็นผลของกรรม ผลของกรรมที่แสดงออกมันแสดงออกอย่างไร้

ดูเวลาคนขับรถ นี่เขาขับรถไป เขาหลับในเขาควบคุมไม่ได้แล้ว เวลาขับรถไป เขามีอุบัติเหตุ นี่สิ่งที่เขาควบคุมไม่ได้ ถ้าเขาควบคุมได้นะ เราจะบอกว่าชีวิตปัจจุบันนี้ชีวิตปัจจุบันตั้งแต่เกิดมา ชาติปัจจุบันนี้เราระลึกได้ว่าเราทำอะไรมา เรามีความตั้งใจดีๆ อยุ่อย่างไรมา แต่ทำไมความคิดแบบนี้มันเกิดขึ้นล่ะ? ในเมื่อเรารู้ ประสบการณ์มันมีแล้ว นี่สวดมนต์ทำวัตรเย็น แล้วนั่งกำหนดพุทโธ พุทโธจนลมหายใจมันสั้นลง หยุดลงจนตัวนี้หายหมด นี่รับรู้ได้ รับรู้ได้เป็นปัจจุตัง เป็นใจที่สัมผัสเอง ใจที่สัมผัส ได้สัมผัส ได้จับต้อง ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต

นี่เห็นอาการ เห็นความสงบมันก็ได้สัมผัส พอได้สัมผัสมันก็เป็นการยืนยันว่าสิ่งที่พระสอนมีอยู่จริง พอสิ่งที่พระสอนมีอยู่จริง นี่ใจเป็นกุศล พอใจเป็นกุศล เวลาเข้าไปใกล้พระเพื่อเป็นประโยชน์ให้มากขึ้น พาแม่ไปเพื่อประโยชน์ต่างๆ ทำไมมันเป็นแบบนี้ขึ้นมา ทำไมมันมีสิ่งใดที่มันคิดสขประมาท คิดให้ตัวเราคิดออกนอกกลุ่มนอกรทาง แล้วผลมันก็เกิดขึ้น เช่นไบหน้านี้ร้อนซาไปหมดเลย เร็วแรงไม่มีเลย เราสำนึกได้ ถูกหรือผิด เราสำนึกได้ แต่แต่ทำไมความคิดมันยังเกิดล่ะ? ทำไมความคิดมันยังมีอยู่ล่ะ?

นี่ไงพระพุทธเจ้าให้เชื่อกรรมไง กรรมดี กรรมชั่ว การกระทำ แต่กรรมอันนี้ คนเราเกิดมามีหลายภพ หลายชาติ พอหลายภพ หลายชาติ เราทำอะไรมา สิ่งนั้นเราทำ มาแล้ว ในปัจจุบันนี้จิตเราเป็นกุศล เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์นะ เกิดเป็นมนุษย์คู่สิใน สังคมในประชากรโลกที่เขาไม่นับถือพุทธศาสนาจำนวนมากมายมหาศาลเลย เราเกิด เป็นชาวพุทธ แล้วได้พบพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนอะไร? อกาลิโก ไม่มีกาล ไม่มีเวลา สอนให้เราปฏิบัติ ใครปฏิบัติเมื่อไหร่ก็ได้เมื่อนั้น แล้วจิตเราได้สัมผัสแล้ว เพราะ จิตเรานี้ตัวหายหมดเลยเราได้สัมผัสแล้ว อกาลิโก ไม่มีกาล ไม่มีเวลา ใครทำเมื่อไหร่ก็ได้ เมื่อนั้น

เราเกิดมาเป็นชาวพุทธพบพุทธศาสนา เราได้สัมผัส เราได้รับรู้ ในสิ่งนี้เรามี วิชา เห็นไหม จิตเป็นกุศลมันก็เป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา ความคิด อย่างนี้มันถึงทำให้เราคิดว่า เออ คิดไม่ดี เราถึงจะแก้ไข แต่ถ้าจิตเราเป็นอกุศล จิตเราไม่มี กุศล จิตเราไม่มีหลักเกณฑ์ ความคิดอย่างนี้ก็ธรรมดา ก็โลกเขาคิดกันทั้งหมด เขาก็คิดกัน อย่างนี้ทั้งนั้นแหละ มันไม่แก้ไขตัวมันเอง แต่ถ้าคิดอย่างนี้เราจะแก้ไข ถ้าเราจะแก้ไขมัน ก็จะย้อนกลับมา ย้อนกลับมาว่า

ถาม : ๑. ในขณะที่จิตมันปรุงอกุศลแบบนี้ขึ้นมาเราควรจะทำอย่างไร? คุณมัน เฉยๆ หรือเถียงมัน หรือทำอย่างไรครับ

ตอบ : นี่เวลาจิตมันปรุงอกุศลขึ้นมา เห็นไหม เราจะดูมัน หรือเฉยๆ หรือ เถียงมัน ถ้ามันมีสติ ถ้ามีสติมันจะเกิด ถ้าเราขาดสติ เราขาดสติมันจะเกิดมาเป็นคำพูด เกิดมาครบวงจรมันเลยจนเป็นอารมณ์รู้สึก อืม ไม่ดี ไม่ดี นี่เราก็พยายามฝึกสติ เรา ก็ภาวนาของเราเนี่ยแหละ กำหนดพุทโธบ้าง ปัญญาอบรมสมาธิบ้าง ถ้าสติมันทันขึ้นมาเนี่ย มันขึ้นมา พอมันขึ้นมาแล้ว พอมันเกิดอารมณ์เราจะรู้ทัน รู้เร็วขึ้น รู้เร็วขึ้น

พอรู้เร็วขึ้น ถ้าสติปัญญาเรา รู้ว่าเป็นโทษ รู้ว่าสิ่งที่ไม่ดี แล้วนี่มันเป็นเรื่องที่จิตได้ สำนึกมันขึ้นมา กรรมเก่ามันขึ้นมา เพราะมันทำ มันมีเวรมีกรรมต่อกันมา ทำสิ่งใดขึ้นมา จนจิตมันมีกรรมอันนี้ฝังใจอยู่ พอฝังใจอยู่มันจะแสดงตัวออกมาเป็นธรรมดา แต่ใน ปัจจุบัน เราเกิดในปัจจุบันเราเกิดมาเป็นพุทธพบพุทธศาสนา แล้วเราปฏิบัติเราเห็นผล ของมัน เราเห็นถึงธรรม พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สังฆธรรม ความเป็นจริงของ

ธรรมะมันมี ถ้าความเป็นจริงของธรรมะมี คีล สมาธิ ปัญญา สิ่งที่เป็นสัจธรรมมันสามารถแก้ไข สามารถชำระกิเลสได้ ถ้าเราชำระกิเลสได้ เราจะแก้กิเลสของเรา

แล้วกิเลสสิ่งที่ทำมาอยู่ในใจมันก็ได้แย่งออกมา มันแสดงตัวของมันออกมา มันแสดงตัวออกมาเพราะอะไร? เพราะสิ่งที่เป็นธรรมๆ คีล สมาธิ ปัญญา เพราะมันมีสติปัญญามันถึงรู้เห็น คำว่ารู้เห็นนะ ถ้าจิตนะ จิตของคน ถ้าคนมีสติปัญญาแล้วรู้เห็นสิ่งนี้ได้ เหมือนกับเรา ของเราหายหรือเราเข้าใจผิดสิ่งใด เพราะเราเข้าใจผิดเราถึงได้ทุกข์ใช่ไหม? แต่ถ้าวันไหนเราเข้าใจถูกต้องขึ้นมาความทุกข์นั้นจะหายไปทันที

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งของของมันหาย พอหายไปแล้วมันก็วิตกกังวล ถ้าเราพบสิ่งของที่เราหายไปกลับมามันก็จบ นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เกิดได้สำนึก สิ่งที่เป็นเวรเป็นกรรม ถ้าไม่มีสติปัญญาเหมือนกับของมันหายมันก็เป็นเรื่องธรรมดา แต่ถ้าของที่มันหายเราไม่เจอมันหรือเราเข้าใจผิดมันก็เกิดขึ้น แต่ถ้าเราเข้าใจผิด ถ้ามันเป็นเรื่องกิเลสนะ สิ่งของมันหายมันก็ไม่รับรู้ มันก็ไม่แสวงหา สิ่งที่เกิดขึ้นมันก็เสวยอารมณ์มันไปเลย แต่ถ้าจิตเป็นกุศล สิ่งที่เราเข้าใจผิดเราจะแก้ให้มันถูก

นี่ถ้าเราศึกษาธรรมะของพระพุทธเจ้า สิ่งที่เป็นกรรมๆ สิ่งของมันมีปัญหาหันมาเราจะแก้ให้ถูกๆ เพราะเราต้องแก้จิตของเราเพราะมันเป็นกิเลสใจ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเราก็แก้ไขกิเลสของเรา ถ้าแก้ไขกิเลสของเราให้มันถูกต้องขึ้นมาเราก็ชำระล้างกิเลส กิเลสมันก็สะอาดไป สะอาดจากใจ ฆ่ากิเลสตายไปจากใจ ถ้าฆ่ากิเลสไปจากใจ นี่ผลของการปฏิบัตินะ แต่ที่นี้สิ่งที่ว่า

ถาม : จะดูมันเฉยๆ หรือเถียงมัน

ตอบ : คำว่าดูมันเฉยๆ หรือเถียงมัน มันอยู่ที่จังหวะ อยู่ที่สติเราพร้อม ถ้าสติเราพร้อมนะเราก็ไม่ใช่เถียงมัน นี่ภาษาปฏิบัตินะ คำว่าดูมัน ดูมันเลยว่าสิ่งนี้มันเป็นความชั่วร้าย มันเป็นเรื่องกิเลส มันเป็นเรื่องค้นหา แล้วจะมาเกาะกินใจเราทำไม นี่เวลาปฏิบัตินะ ครูบาอาจารย์ของเราเวลาปฏิบัติส่วนตัวท่านจะแบบว่าเพ่งโทษตัวเองไป เพ่งโทษจิต เพ่งโทษจิตว่าจิตนี้มันไม่มีความสามารถ จิตนี้อ่อนแอ จิตนี้ไม่มีความสามารถ นี่เพ่งโทษ พยายามเพ่งโทษเพราะฝึกหัด มันเหมือนนักมวย นักมวยเวลาเขาซ้อมกัน คู่ซ้อมของเขาเหมือนกับชกจริงแต่ก็เป็นการซ้อม

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราต่อสู้ ต่อสู้กับกิเลส เห็นไหม เวลาเราต่อสู้มันก็โต้แย้งกัน โต้แย้งกัน นักมวยเวลาเขาช้อมกันเขาก็ต่อยกันเพื่อปฏิภาณ เพื่อสิ่งต่างๆ เพื่อความชำนาญ เพื่อต่างๆ นี่เราจะต่อสู้ไง เราจะต่อสู้กับสิ่งที่เป็นอกุศล ถ้าเป็นอกุศล อกุศลมันเป็นนามธรรม กุศลก็เป็นนามธรรม แต่เวลาจะต่อสู้ เห็นไหม นี่บุคลาธิษฐาน ธรรมาธิษฐาน ธรรมคือการกระทำที่มันเกิดขึ้น ถ้ามันเกิดขึ้น นี่ค่ามาเลย โต้แย้งว่าสิ่งนั้นไม่ถูกต้อง แล้วถ้าสติมันดีขึ้น ทนขึ้น พอมันจะเกิดเราทันหมดแหละ ถ้ามันจะเกิดเราทันหมดนะ เริ่มทันหมดแล้วมันก็จะเริ่มอ่อนแอลง

คำว่ากิเลสมันเริ่มเบาลงๆ แล้วถ้ามันจะหายไปก็ให้มันหายไป ถ้ามันยังไม่หายไปเราก็ต้องต่อสู้ของเราไปเรื่อยๆ คำว่าต่อสู้ของเราเรื่อยๆ นะ นักกีฬาทุกชนิดเขาต้องรักษาความฟิต ถ้าความฟิตไม่มีของเขา เขาไม่ได้ลงการแข่งขัน จิตใจของเราถ้ามีสติปัญญาพอรักษาความฟิต คือว่ามันมีกำลังพอ สิ่งนี้มันจะเบาบางลงไป แล้วถ้าเราพิจารณาโดยปัญญาของเราถ้ามันขาดไป สิ่งนี้จะหายไปเลย สิ่งนี้หายไปเลย ความฟิตจะอยู่กับเราตลอดไป แต่ถ้าสิ่งนี้ยังไม่หายไปมันจะเกิดอีก ความฟิต เวลาเรารักษาของเรา ถ้าเราไม่ดูแล เราไม่ออกกำลังกาย เดี่ยวร่างกายเราอ่อนแอลง ความฟิตที่ว่าเราสมบูรณ์มันก็จะหายไป

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติปัญญานะ สิ่งที่ว่ามันปรุงขึ้นมา อกุศลจะเกิดขึ้นมา มันเกิดไม่ได้หรอก มันเกิดไม่ได้ถ้าสมบูรณ์นะ แต่ถ้าในการต่อสู้เราต้องรักษาความฟิตของเราตลอดไป เราก็ต้องมีกำลังของเราตลอดไป เราต้องมีสติปัญญาของเราเพื่อจะสู้กับจิตที่เป็นอกุศลนี้

ถาม : ๒. ทำอย่างไรไม่ให้จิตชนิดนี้เกิดขึ้นมาอีก

ตอบ : ทำอย่างไรเราก็ต้องมีสติ เราก็ต้องมีสติของเรา หน้าที่การงานข้างนอกเราก็ทำหน้าที่การงานของเรา นะ ทุกคนเกิดมาต้องมีอาชีพ ทุกคนเกิดมาต้องมีหน้าที่การงานของเรา เราก็ทำงานเราปกติ แต่ทำงานปกติ แต่เรามีสติ มีสติเวลาว่างจากงาน เวลาต่างๆ เราดูแลรักษาใจของเราไป ถ้าถึงที่สุดถ้ามันจบอย่างที่เราเจอเมื่อไหร่ ถ้าจบก็คือจบ ถ้ามันไม่จบมันก็จะเกิดกับเรา เพราะว่ากรรมของคนมีหนักมีเบาแตกต่างกัน ความลึกซึ้ง การกระทำมันแตกต่างกัน

ถ้าการกระทำนั้นเราพิจารณาไม่ถึงกับรุนแรงนักมันก็จะเบา แต่ถ้าการกระทำ ใครทำที่รุนแรงนะ อย่างเช่นนางสามาวดีที่ว่าโดนเผาตาย นางสามาวดีเป็นถึงพระโศดาบันนะ พอเป็นพระโศดาบัน เวลาพระโศดาบันเขาเป็นพระโศดาบัน แล้วพระโศดาบัน เป็นมเหสี แล้วมันมีปัญหากันในวงศ์ตระกูลนั้นเขาเผาตาย พอโดนเผาตายพระก็ไปถามพระพุทธรเจ้า บอกว่าสามาวดีเป็นถึงพระโศดาบัน พระโศดาบันทำไมโดนเผาตาย เผาตายทั้งเป็นเลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า อดีตชาติโน้น ไกลมาแล้ว สามาวดีนี่เคยเป็นนางสนมเหมือนกัน แล้วลงไปอาบน้ำในแม่น้ำ ขึ้นมาจากน้ำแล้วอากาศหนาวเขาก็จุดกองฟาง กองฟางสมัยโบราณที่เราสูมไฟไว้ ที่เขากองไว้ ที่นี้พระปัจเจกพุทธเจ้าบังเอิญพระปัจเจกพุทธเจ้าไปนั่งเข้าสมาบัติอยู่ในกองฟางนั้น นางสนมนี้เขาไม่รู้ตัวเขาก็ไปจุดไฟ จุดไฟเพื่อจะเผาความอบอุ่น พอฟางมันเผาไปเรื่อยๆ มันไปเผาโดนพระปัจเจกพุทธเจ้า

พระปัจเจกพุทธเจ้านี้เป็นอาจารย์ของกษัตริย์ ก็กลัวความผิด พอกลัวความผิดนางสนมก็มีคนใช้ ก็เที่ยวไปเก็บฟืน เก็บฟืนมาวางทับๆ จะเผาทำลายหลักฐานเพราะกลัวความผิด เพราะทำลายหลักฐานอย่างไรมันก็ไม่ไหม้หรือ เพราะพระปัจเจกพุทธเจ้าเข้าสมาบัติอยู่ จนทำอะไร ไม่ได้ก็สำนึกผิดแล้วขอมาลาโทษแล้วออกมา พระปัจเจกพุทธเจ้านั้นก็ไม่เป็นไร แต่กรรมอันนั้น กรรมที่เคยเผาพระปัจเจกพุทธเจ้า

ฉะนั้น พอเกิดมาเป็นสามาวดี เขาปฏิบัติ เขาศรัทธาพระพุทธรเจ้ามาก แล้วเวลาปฏิบัตินะ ไปฟังธรรมมา ให้คนใช้ไปฟังธรรมมาเล่าให้ฟังจนเป็นพระโศดาบัน พระพุทธรเจ้ามาบิณฑบาตให้เขา เขาโดนขังใจเขาก็เจาะช่องหน้าต่างไว้คอยดูพระพุทธรเจ้า เขาก็ปิดไว้ๆ สุดท้ายก็วางแผนเผา เผาตายทั้งเป็นเลย นี่แล้วพระโศดาบันโดนเผาทำลายทั้งเป็น ทำไมเป็นอย่างนั้น? ทำไมเป็นอย่างนั้น? นี่ถึงที่สุดกรรมหนักกรรมเบา ถ้ากรรมใครทำมาหนักหนา แม้แต่นางสามาวดีเขาเป็นถึงพระโศดาบันเขายังโดนเผานะ แล้วเวลาพระโมคคัลลานะ นี่เป็นอัครสาวกเบื้องซ้าย มีฤทธิ์เดชมากหาหนึ่ได้ตลอด

เวลาลัทธิอื่นเขาต้องการทำลายศาสนา เพราะพระโมคคัลลานะไปเที่ยวสวรรค์มา ไปอะไรมาก็มาประกาศ มาที่นครราชคฤห์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่า

การอยู่ที่บอกว่าบ้านนั้น ตระกูลนั้นตายแล้วไปเกิดเป็นเทวดาชั้นนั้นๆ มาบอกต่อหน้า พระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าบอกใช่ๆ ทีนี้ศาสนาว่าคนศรัทธามาก คนเชื่อถือมาก ลัทธิศาสนาอื่นๆ เขาเห็นแล้วว่าศาสนาพุทธแบบว่ามันมีสัจจะ มีความจริง จะทำลายพุทธศาสนาเพราะอิจฉาจะทำการอย่างไร? ก็ต้องฆ่าพระโมคคัลลานะก่อน

นี่พอทูปพระโมคคัลลานะจนแหลกเหลวเลย แล้วพอพระโมคคัลลานะตายไป พระก็ถามพระพุทธเจ้าอีก พระพุทธเจ้าบอกในอดีตชาตินานไกล พระโมคคัลลานะด้วยความเชื่อภรรยา ภรรยาใส่ความๆ จนคิดจะทำร้ายแม่ พอทำร้ายแม่ไม่ถึงตาย แต่ด้วยบาดแผลนั้นมาตายที่หลัง ลงนรกอเวจีมหาศาล นี่กรรมหนัก กรรมเบาอย่างนี้ แล้วพอมา ถ้ากรรมหนักมันก็ยังทำให้จิตใจเรามีสิ่งใดตกค้างอยู่ แต่ถ้ากรรมไม่รุนแรงเกินไป แก้ไขแล้ว สิ่งที่ว่า

ถาม : ทำอย่างไรไม่ให้จิตชนิดนี้เกิดขึ้นกับเราอีก

ตอบ : ถ้าจิตของเรา เราก็ตั้งสติปัญญาของเราให้แหละ ถ้ากรรมของเราไม่หนักหนา มันก็จะหายได้ง่าย เหมือนคนป่วย คนป่วยถ้าโรคชนิดไม่รุนแรง เข้าโรงพยาบาลเดี๋ยวก็หาย แต่ถ้ารุนแรง ต้องรักษานานหน่อย อย่างนี้มันอยู่ที่เวรกรรมของแต่ละบุคคล ไม่ใช่จะทำอย่างนี้จะเป็นอย่างนี้ เป็นอย่างนี้ มันจะเป็นอย่างนั้นทั้งหมด อันนี้เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นเรื่องโลกๆ แต่เรื่องธรรมมันมีซบมีซ้อนมาอีกใจ มีซบมีซ้อนว่าใครทำหนักทำเบา ทำมากทำน้อย แล้วจิตใจของคนในชาติปัจจุบันนี้ได้ดูแลมาดี ถ้าได้ดูแลมาดี มันฟังเหตุฟังผลมันก็ไม่ย่ำคิดย่ำทำ ถ้าไม่ได้ดูแลมาดีก็ประชดประชันอยู่อย่างนั้นแหละ มันก็แก้ได้ยากขึ้นอีก

อดีตชาติ ชาติเก่า ชาติใหม่ ชาติเก่าก็สิ่งที่ทำมาเก่า ชาติปัจจุบันนี้เราก็ฝึกหัดจิตใจของเราให้เป็นสุภาพบุรุษ ให้เป็นที่มิเหตุมิผล นี่ทำของเราไป เวรกรรมนะพระพุทธเจ้า ให้เชื่อกรรม แต่ไม่ใช่ไปแก้กรรม ไปเป็นเหยื่อนะ ให้เชื่อกรรม ให้เชื่อสิ่งที่มาเป็นเหตุเป็นผลในใจของเรา ให้เชื่อสิ่งที่เราทำมาแล้วแก้ไขเรานี้แหละ ไม่ต้องไปแก้ไขที่ไหน กรรมแก้ที่นี้แหละ กรรมแก้ที่นั่นสมาธินี้แหละ กรรมแก้ที่ใจนี้แหละ สิ่งของมันให้ผลๆ มา มันให้ผลมาเพราะเราได้สร้างมา

เริ่มต้นการได้เกิดเป็นมนุษย์สุดยอดแล้ว อริยทรัพย์ การได้เกิดเป็นมนุษย์ อากา
 ครอบ ๓๒ สุดยอดแล้ว แล้วเราทำสิ่งใดไป อันนั้นเป็นปัจจุบัน อันนี้เป็นหน้าที่การงาน
 ของเรา อากา ๓๒ สิ่งใดจะขาดตกบกพร่อง สิ่งใดจะมีหรือสิ่งใดไม่มี อากา ๓๒ ยัง
 สมบูรณ์อยู่ จิตใจนี้ยังเข้มแข็งสมบูรณ์อยู่สุดยอดแล้ว แล้วสิ่งที่เราจะแก้กรรมๆ เราทำ
 ของเราไป นี้ไม่ต้องไปเชื่ออย่างอื่น พระพุทธเจ้าไม่ให้เชื่ออะไรเลย พระพุทธเจ้าให้เชื่อ
 กาลามสูตร ให้เชื่อผลในการปฏิบัติของเรา ผลของการฝึกหัดใจเรา ผลของการทำตนให้
 เราเป็นคนดี พระพุทธเจ้าให้เชื่อตรงนี้

ถาม : ๓. การขอขมาพระรัตนตรัยต่อหน้าพระพุทธรูปที่บ้านใช้ได้ไหมครับ

ตอบ : ใช้ได้ แม้แต่ไม่มีพระพุทธรูปนะ เวลาตั้งแต่สมัยหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่
 มั่น ครูบาอาจารย์ของเราคงที่อยู่ในป่ามันไม่มีอะไรเลย มันมีแต่ต้นไม้ ภูเขาเลากา
 เท่านั้นแหละ แต่ในเมื่อจิตใจเราระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นรัตนตรัย พระ
 พุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง นี้ครูบาอาจารย์ของเรานะท่านสมมุติขึ้นมาว่า
 พระพุทธเจ้านั่งอยู่ตรงหน้า ดวงตาของเรานี้คือเทียน นิ้วของเราคือธูป ธูป เทียนหัวใจ
 บูชา กราบไหว้บูชาที่ไหนก็ได้

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าถ้าเราจะขอขมาพระรัตนตรัย ถ้าจิตใจที่มันคงนี้ที่ไหนก็ได้ สมมุติ
 ขึ้นมาว่าพระพุทธเจ้านั่งอยู่ตรงหน้า แล้วกราบด้วยเต็มหัวใจเลย จะกราบออกมา ฉะนั้น
 ถ้าเราจะขอขมาพระรัตนตรัยต่อหน้าพระพุทธรูปที่บ้านได้ไหม? ได้ จะขอขมาที่ไหนก็
 ได้ อย่างเช่นเรานี้สำนักผิต เราทำความผิตกับใครเราสำนักผิต แล้วเราไปขอขมาเขา แต่
 ร่างกายเราก็เจ็บไข้ได้ป่วยจนจะตายอยู่แล้ว แล้วเราสำนักผิต แล้วเราต้องไปขอขมาต่อ
 หน้า สงสัยเราตายไม่ได้ขอขมาแน่นอนเลย ถ้าเราจะขอขมาเขานะเราขอขมาด้วยหัวใจ
 เรานี้แหละ เราขอขมาเลย เราเคยทำผิตกับใคร เราขอขมาลาโทษเลย แต่ถ้ามันเป็นประสา
 โลก โลกเขาฝากกันไปได้ นั่นก็เป็นเรื่องหนึ่ง

ฉะนั้น การที่ว่าเราขอขมาพระรัตนตรัยพระพุทธรูปที่บ้านได้ไหม? ได้ ที่ไหนก็
 ได้ ฉะนั้น ที่ไหนก็ได้ ทีนี้พอได้แล้วเราปฏิบัติไป หรือเราทำไป สิ่งที่ยังปรุงขึ้นมา ยังคิด
 ขึ้นมา อกุศลยังคิดขึ้นมามันไม่จบ ไม่จบ หลวงพ่อทำที่ไหนดีล่ะ? มันจะเป็นเหยื่อแล้ว
 ต้องไปทำที่นั่น ต้องไปทำที่นั่น ไซ้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก พระ
 อานนท์ถามว่า

“เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว เวลาใครคิดถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ไปที่ไหน?”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ให้ไปที่สังเวชนียสถานทั้ง ๔”

ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิด ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฐมเทศนา ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน แล้วเวลาใครไปถึงที่นั่น โอ้โฮ มันปลาบปลื้มไปหมดเลย ก็ถูกต้อง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างนั้น สอนอย่างนั้นเพราะคนเราว่าแห้ว คนเราไม่มีที่พึ่ง แต่เวลาเอาเข้าจริงๆ นะ เวลาประพฤติปฏิบัติผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต เราจะเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากลางหัวใจเรานี้แหละ ถ้าเราเห็นพุทธะ เห็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานในใจของเรา เราเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราอุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อุปัฏฐากหัวใจของเรา

ถ้าคนมีสติปัญญา เห็นไหม ถ้ามันทำขึ้นมาได้มันก็จบ ฉะนั้น พอจบมันก็ไม่ให้ใครเป็นเหยื่ออะไรไหม? ฉะนั้น สิ่งที่ว่าถ้าที่นั่นมีความศักดิ์สิทธิ์ต้องไปทำที่นั่น เพราะอะไร? เพราะจิตใจเรายังมีอกุศลอยู่ พอจิตใจมีอกุศลอยู่เราก็จะหาว่าที่ไหนมันจะศักดิ์สิทธิ์ เราไปขอมาแล้วมันจะหายไป นั่นมันก็เป็นส่วนประกอบ แต่จริงๆ มันจะหายไปหรือมันจะไม่หายไปมันก็คือใจของเรา จิตได้สำนึกของเรามันคิดเอง จิตได้สำนึกมันเกิดขึ้นมาจากจิตของเราเอง เวลามันทุกข์มันก็เกิดจากเราเอง ถ้าเราแก้ที่นี้มันก็จบที่นี้ใช่ไหม? ถ้าเราเข้มแข็งไป

ฉะนั้น นี่เราพูดเหตุปัญหานี้เพราะว่า ถ้าบอกขอมาต่อพระพุทธรูปที่บ้านได้ไหม? ถ้าบอกไม่ได้ ไม่ได้เดี๋ยวก็จะไปที่นั่นๆ นั่นก็อีกเรื่องหนึ่ง แต่ถ้าจิตใจมันเป็นธรรมนะเราจะขอที่ไหนก็ได้ แล้วถ้าจิตใจเราเป็นธรรมเราจะไปทำที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ไหนก็ได้ เพราะสิ่งนี้มันไม่มีผลกับเราไง มันไม่มีผลกับเราให้เราตื่นตื่น ให้เป็นกระแสออกไป เรามีสติปัญญาของเรา

ถาม : ๔. กระผมถือโอกาสขอมาพระรัตนตรัยต่อหน้าพระอาจารย์ด้วย

ตอบ : สาธุเนาะ เพราะว่าถ้าคิดได้ ทำได้ เห็นใหม่ การคิดได้ ความสำนึกได้ สิ่งนี้เป็นประโยชน์มาก สิ่งนี้จะเป็นประโยชน์กับเรา นี่พูดถึงว่าถ้าจิตใจของเขาคิดนะ จิตใจเขาคิด

ถาม : จิตประมาทพระรัตนตรัยซึ่งที่ไม่ต้องการ แก้ไขอย่างไรครับ

ตอบ : นี่ถ้ามีสติ มีปัญญาเราจะเห็นถูกเห็นผิด แล้วเราจะแก้ไขจิตใจของเรา ถ้าจิตใจเราแก้ไขแล้ว สังคมที่มีสามัญญสำนึกที่ดี จิตที่เป็นสาธารณะ จิตที่เป็นกุศลจะทำให้สังคมนั้นเป็นสุข ถ้าคิดได้เป็นประโยชน์กับผู้ที่คิดได้ แล้วถ้าสังคมเป็นอย่างนี้หมดทุกคนก็ปรารถนา

ถาม : ข้อ ๑๒๘๕. เรื่อง “พิจารณาสิ่งใดอีกครับ”

กราบเท้าพระอาจารย์ กระผมถามว่านอกจากสิ่งที่ลักษณะเหมือนลิ้มแหลมๆ ที่ฝังอยู่รอบจิต เมื่อเราพิจารณาสติปัญญาหมุนรอบจิตแล้ว เห็นสิ่งนั้นเป็นของแสลง จิตสำรอกออกจนเต็มกำลังของสติปัญญาแล้ว จิตจะรวมลงละเอียดลึกกลงไป เราจะพิจารณาสิ่งใดต่อ ภายในจิตหรือต้องออกมา พิจารณาภายนอก เวทนา อารมณ์ความรู้สึก หรือย้อนเข้าไปที่จิตใหม่ครับ ปัญหาภาวนาของผมอยู่ตรงที่จิตนี้คือลิ้มหรือหนามแหลมๆ ถูกจิตสำรอกออกหมด เหลือแต่จิต เราจะจับอะไรในจิตมาพิจารณาอีกครับ

ตอบ : นี่เขาถามเรื่องการปฏิบัติมา สิ่งที่เป็นลิ้มๆ สิ่งที่เป็นลิ้มแหลมที่ทิ่มหัวใจอยู่ ถ้าทิ่มหัวใจอยู่เราพิจารณาของเราใช่ไหม? เวลาคนปฏิบัติไปจะลงสมาธิ ถ้าลงสมาธิมันมีปัญหาของมัน อាកารของมันรื้อแยกพันแก้ สิ่งที่แหลมทิ่มเข้ามาในใจทำให้จิตใจมันอกรับรู้ เบี่ยงเบนออกจากความเป็นจริง

ถ้าเบี่ยงเบนออกจากความเป็นจริง ถ้าเรากำหนดพุทโธ เรามีสติปัญญาของเรา เราเข้าสู่สติจิต เราจะเข้าสู่จิตของเราเอง ใครจะภาวนา ใครจะทำความสงบของใจ เข้าสู่ใจของตัวเอง ถ้าเข้าสู่ใจของตัวเองคือเข้าสู่สัมมาสมาธิ คือเข้าสู่ความสงบระงับในใจ ถ้าใครเข้าสู่ความสงบระงับในใจ ใจนั้นมีกำลัง ใจนั้นจะเป็นประโยชน์กลับมา ถ้าใจของคนไม่มีกำลัง มันไม่เข้าสู่จิตของตัวเอง มันจะไม่มีกำลัง ไม่มีกำลังก็เป็นเรื่องโลก เรื่องโลกก็ปัญญา มันจะไม่ใช่ประโยชน์

ฉะนั้น สิ่งที่เป็นลึ้ม เป็นแหลมที่มันฝังอยู่ในใจ ถ้าเรามีสติปัญญาเราพิจารณาของเราออกแล้ว นี่ถ้ามันเป็นธรรมารมณ์เราพิจารณาแล้วมันก็ปล่อยวาง ปล่อยวางสิ่งใดเราก็พิจารณาของเราต่อเนื่องกันไป การพิจารณาต่อเนื่องกันไป เพราะพิจารณาไปแล้วมันปล่อยวางๆ ปล่อยวางขนาดไหนมันก็ต้องมีงานต่อเนื่องกันไป อย่างเช่นการกินอาหารใช้ใหม่ กินอาหารวันนี้แล้ว เรามีชีวิตอยู่เราต้องกินอาหารต่อเนื่องกันไปจนกว่าจะสิ้นอายุขัย

ฉะนั้น จิต เห็นใหม่ ร่างกายนี้มันต้องการออกซิเจน มันต้องหายใจตลอดไป คนถ้าขาดการหายใจ สมองมันตาย คนก็ตาย จิต จิตมันไม่เคยตาย เพราะจิตมันเป็นธรรมชาติที่รู้ เพราะมันมีธรรมชาติรู้ของมันเป็นสันตติ มันเกิดดับๆ ตลอดเวลา ทีนี้เกิดดับตลอดเวลา มันเสวยภพชาติ เวลาเกิดเป็นมนุษย์ เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมขึ้นมา มันเสวยภพชาติมันก็มีสถานะของมันขึ้นมา สถานะขึ้นมามีธาตุ ๔ ชั้น ๕ มันก็ใช้ปัญญาของมันเข้าไป ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา สติปัญญานั้นมันก็เป็นธรรม เป็นธรรมย้อนกลับเข้ามาชำระล้างกิเลส นี่มันเป็นสติปัญญาที่เป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้นจากการฝึกหัดฝึกฝน ถ้ามันเป็นไปได้ก็เป็นจริง

ฉะนั้น สิ่งที่ว่ามันถอดลึ้ม ถอดแหลมออกไปแล้วเราก็พิจารณาของเราไป ถ้ามันจับต้องสิ่งใดได้ สิ่งที่มีมันมีอยู่ จิตมีอยู่ จับต้องสิ่งใดอยู่ กาย เวทนา จิต ธรรม จากภายนอก ภายใน กายในกาย จิตนอก จิตใน จิตในจิต เวทนานอก เวทนาใน มันจับต้องพิจารณาของมันไป ถ้าพิจารณาไปได้เราทำของเราไป ต่อเนื่องของเราไป เราเป็นคนทำของเราเอง ถ้าเราทำของเราเอง เราก็รู้ของเราเอง มันเป็นปัจจัยจัดตั้ง เป็นสันตทิฏฐิโก เห็นใหม่

เวลากิเลสมันเกิดเกิดที่ไหน? เกิดที่หัวใจของเรา เวลากิเลสที่มันย่ำยี มันย่ำยีหัวใจของเรา เรามีสติปัญญาเราจับยังได้ เราจับยังกิเลสของเราไม่ให้มันย่ำยีในใจของเรา ถ้าเรามีภาวนามยปัญญา เราชำระล้างกิเลสของเรา เวลากิเลสมันตายไปมันตายไปจากไหน? มันก็ตายไปจากใจของเรา เห็นใหม่ โสคาบัน สกิทาคามี อนาคามีมันมีธรรมชาติที่รู้ นี่เรื่อนว่างๆ แต่มีผู้รู้ๆ อยู่ ผู้รู้มันมีของมัน แต่ถึงที่สุดแล้วมันทำลายผู้รู้ ทำลายทั้งหมดเลย ถ้าทำลายทั้งหมดทำลายอย่างไร?

นี่ก็เหมือนกัน เวลามันพิจารณาของมันไป สิ่งที่เป็นลึ้มแหลมมันพิจารณาไปแล้วมันมีของมันทั้งนั้นแหละ มันจับต้องได้ทั้งนั้นแหละ แต่เราจะจับต้องได้มากน้อยแค่ไหน?

ถ้าจับต้องได้แล้วเอามาพิจารณาได้ จับได้ จับได้ ต้องจับ ต้องพิจารณาไป เพราะ เพราะ ลืมแหลมมันหมดไปแล้ว นี่มันก็รวมลง แล้วรวมลงแล้วมีอะไรล่ะ? รวมลงมันเป็นความสงบเท่านั้นเอง ถ้าความสงบแล้วมันปล่อยวางชั่วคราวมันก็ต้องจับอีก พิจารณาอีก ซ้ำแล้วซ้ำอีก จนกว่าจะถึงที่สุดถ้ามันเป็นไปได้ มันจะเป็นความจริงมันจะเห็นความจริงของมันขึ้นมา

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า

ถาม : ปัญหาของผม สิ่งที่เป็นลืมเป็นแหลมถูกจิตสำรอกออกไปแล้ว เหลือแต่จิตๆ

ตอบ : เหลือแต่จิต นี่เหลือแต่จิตก็บอกว่าเหลือแต่จิต มันเหลืออยู่ๆ เหลืออยู่ที่ตัวมันนั่นนะ จับแล้วพิจารณาต่อไป ถ้าจับพิจารณาต่อไปมันก็เป็นประโยชน์กับผู้ภาวนาใช้ใหม่ ถ้าภาวนาได้มันก็เป็นประโยชน์กับเรา แต่ถ้ามันเป็นนิมิต มันเป็นความรู้ความเห็นต่างๆ มันเป็นอาการทั้งนั้นแหละ อาการที่มันผ่านมาแล้วก็ผ่านไป มันอยู่ที่วุฒิภาวะ นี้อุณหภูมิ จิตที่มีพลัง มีกำลังมันรับรองสถานะได้ ถ้ามีพลัง มีกำลังรับรองสถานะของสัมมาสมาธิ รับรองสถานะของโศคาปัตติมรรค โศคาปัตติผล ถ้ามันมีวุฒิภาวะที่มีสถานะที่จะรองรับได้ สภาวะ ภาพที่มีกำลังของมัน มันก็ทำได้ ถ้าทำไม่ได้ขึ้นมาเราก็ต้องขยันหมั่นเพียรขึ้นไปเพื่อสร้างกำลัง เพื่อให้มันเป็นจริงขึ้นมา

นี่พูดถึงการภาวนาไป การค้นคว้า การพิจารณาของเรา ถ้าพิจารณาได้มันก็เป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดขึ้นจากการภาวนา ถ้าปัญญาเกิดขึ้นจากการภาวนา นี่งานของพระๆ ใด พระทำงานกันที่นี้ ถ้าพระทำงานที่นี้ สำเร็จที่นี้ก็จบกันที่นี้ ถ้าจบที่นี้ นี่นักภาวนา ถ้าภาวนาต้องความเป็นจริง ต้องมีความซื่อสัตย์ ซื่อสัตย์สัจจะ แล้วเอาตัวให้รอด เอาตัวให้รอดก่อน ถ้าเอาตัวให้รอดได้ ร่มโพธิ์ร่มไทรมันจะเกิดขึ้น

ร่มโพธิ์ร่มไทรนะ หนึ่งในร่มเย็นเป็นสุขในใจของเรา แล้วหมู่คณะรอบข้างจะร่มเย็นเป็นสุข แต่ถ้าเราร้อนนะ เราร้อนก่อน เราร้อนเราให้ความร้อนคนอื่นไม่มีใครต้องการความร้อนหรือทุกคนต้องการความเย็น ทุกคนต้องการความสงบร่มเย็น ฉะนั้นรักษาตัวเองให้ได้ ทำตัวเองให้เป็นประโยชน์ก่อน แล้วจะเป็นประโยชน์กับคนทุกๆ ไป เอวัง